

ПРЕСТИЖ ПРОФЕСІЙ: ПОНЯТТЯ ТА ПРАКТИКА ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Козлова О.А.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

У науковому співтоваристві з моменту виникнення поняття престижу отримало численні інтерпретації. У соціологічному контексті це поняття розглядається як порівняльна оцінка суспільством або групою та її членами соціальної значущості різних об'єктів, явищ - їх позиції і положення в суспільстві, властивостей і характеристик, символів і знаків цих властивостей.

Престиж професії – це авторитет, повага до професії з боку суспільства, репутація професії в соціумі, її положення в ієрархії щодо інших професій в уявленнях людей.

Одне з перших репрезентативних досліджень престижу професій було здійснено в 1947 році на базі Національного центру вивчення громадської думки NORC (США) під керівництвом С. С. Норта і П. К. Хатта. Друге фундаментальне дослідження зробили в 1963 р в тому ж Національному центрі вивчення громадської думки NORC Р. Ходж, П. Сігел і П. Россі. Перша частина цієї роботи полягала в повторенні опитування Норта - Хатта, друга – в проведенні порівнянь з попередніми дослідженнями. Найпрестижнішими професіями, на думку американців, були - суддя Верховного суду, лікар, фізик-ядерник, науковець. Аналогічні дослідження в Україні почали проводити з 90-х років ХХ сторіччя. Престижність професій як теоретичний конструкт багато в чому пов'язана з рівнем необхідної освіти і доходом, який отримують професіонали завдяки рівню довіри до своєї діяльності. У інформаційному суспільстві ми стикаємося з дещо суперечливою картиною: на перших позиціях в рейтингу престижності, як в європейських країнах і США, так і в Україні залишаються дохідні професії адвоката, юриста, лікаря, економіста, банкіра. У той же час сьогодні виявляється, що займатися дуже шанованою в суспільстві діяльністю з дуже високим рівнем довіри, наприклад, вчити дітей в школі - значить мати не престижну з суспільної точки зору професію. Тому, можна відмітити, що одною з характеристик сучасного ринку праці є збіг уявлень українців про дохідні і престижні професії. Потрібно сказати, що за радянських часів було інакше. Престиж визначався не прибутковістю, а іншими факторами, наприклад, соціальною значущістю. Традиційно рейтинг найпрестижніших професій в Україні очолюють представники ІТ-галузі. Друге місце посіли бізнесмени й власники свого бізнесу, з мінімальним відривом обійшовши топ-менеджерів і найманих директорів компаній. На четвертій сходинці знаходяться юристи й адвокати. А насамкінець п'ятірки лідерів розташувалися лікарі. Показник престижності професій - результат суб'єктивного сприйняття. Основним соціально-психологічним механізмом побудови ієрархії престижу професій є переломлення в свідомості індивідів соціальних уявлень про різні види діяльності, про професійні співтовариства або окремих професіоналів, які формуються в масовій свідомості протягом певного часу під впливом ряду факторів.